

DÉLMAGYARORSZÁG

SZEGED: Szerkesztőség: Somogyi ucca 22. I. em. Telefon: 15-35. - Kiadóhivatal, közlőkönyvtár és jegyiroda: Aradi ucca 8. Telefon: 306. - Nyomda: Lőv Lipót ucca 19. Telefon: 16-34. « » « » « »

Csütörtök, 1929 március 21

V. évfolyam 67. szám

MAKÓ: Szerkesztőség és kiadóhivatal: Uri ucca 6. Telefon: 151. szám. « » « » « » « »
HÓDMEZŐVÁSÁRHELY: Szerkesztőség és kiadóhivatal: Andrássy ucca 25. Telefon: 49. szám. « » « » « » « »

Előfizetési ára havonta 3-20 vidéken és a fővárosban 3-60, külföldön 6-40 pengő. Egyes szám 16, vasár- és ünnepnap 24 fillér

Erdély irói

Irta: Deitre János

Az Alföld magyarsága, Szeged népe forró szeretettel köszönti Erdély magyar iróit. Erdély irói felkerekedtek, hogy meglátogassák a várost, amelyik a kiülőzött kolozsvári egyetemnek nemcsak hajlékot, de otthont is ad, eljöttek, hogy bemutassák azokat a kincseket, melyeket már a magyar sors politikai szétárboltsága idején teremtett meg a magyar szellemiség szétárbolthatatlan ereje.

A megsemmisülésnek, az elfeledésnek, a *sirnak* (hol nemzet sülyed el) fenyegetésével szemben csak a magyar szellemiség értékei szolgáltatják az igazi fajvédelmet. Nekünk az élethez való jogunk parancsolja meg, hogy, mint urfelmulatáskor az oltári szentséget, időnkint felmutassuk a magyar szellem erejének alkotásait. Mint messzi posztokra kiállított távirások, időnkint fényjeleket adunk egymásnak, hogy vagyunk, élünk, egymáshoz tartozunk. Amit a magyar faj teremtő ereje alkot, arra nem borulhat örökké se a magyar rög, se a magyar feledés.

Sorsunk parancsa, az életünkhöz való rágaszkodás bus kényszere, a bennünk, szándékainkban, akaratainkban és cselekedeteinkben parázsló vitalitás tiltakoznék az ellen az esztelen tékozlás ellen, ha mi fáradtan és tunya lemondással a feledés örvényébe hullatnánk bele a magyar kultúra legnagyobb értékeit. A magyar kisebbségi nemzet utján a faj életparancsa jelöli ki a célokat s válogatja meg az eszközöket. A fegyverek zaján, a gyűlölködés uszító jelszavain s a kenyér és kultúra éhezőinek — »éhe kenyérnek, éhe a szépnek« — sirámain is áthallatszik a történelem tanítása: elszakadt népnek, egyedüljáró nemzetnek a kultúra volt a legigazibb, el nem lankadó, el nem gyávuló, örök harcos, örök diadalmas védője s a kulturképesség volt az élethez való jog legmegbízhatóbb és legmeggyőzőbb jogcime. Hiába garanciális szerződés, kisebbségi védelem és Népszövetség: nem a nemzetközi szerződések, nem a garanciális megállapodások, nem a kisebbségi ligák, egyezmények és paktumok, nem a választójog és nem a Népszövetség tartják életben az elszakadt, a kisebbségi utakra terelt nemzeteket, hanem, hanem *teremtő embereik és teremtő alkotásaik*. A faj élnitdása és élniakarása legelőször a szellem alkotásaiban virágozik ki. Az elszakadt magyarság teremtő szelleme s a teremtő szellem termékeny alkotásai vállalják fel és töltik be életük új történelmének legelső feladatait. Ők s az általuk felnevelt bátorság, a bennük felfrissülő s új erőre kapó faji gőg török fel újra a magyar iskolához vezető s már begyöpösödött utakat, ők harcolják ki a nyelv jussát, ők érlelik ki az összetartozandóság érzését, »a kaptár szellemét«, a sorsközösség összetartó, bátorító öntudatát s az egymásrautaltság, az egymáshoztartozás érzését ők tágitják ki a feladatok, célok és harcok tudatos egységévé.

A kisebbségek számára minden politikum. Minden iskola, minden templom, minden szem nemesített buza, minden előadás, minden gyárkémény, minden kiállítás, minden hangverseny, amit a kisebbségekhez tartozók rendeznek, szerveznek meg, építenek fel, vagy teremtenek meg, harci eszközzé, bizonyítékká,

jogcimmé, törekvéseik igazolójává válik fajtájuk küzdelmében. S ebben a harcban azok a legnagyobb jöltevők, akik alapot teremtenek a rájuk való büszke hivatkozásra. A nemzeti kisebbségek többet köszönhetnek iróiknak, festőiknek és muzsikusaiknak, mint a párisi garanciális szerződés rendelkezéseinek s a Népszövetségtől várható minden beavatkozásnak. Az elszakadt magyarság művészete nemcsak szépséget ad, de jogcimet is nagy igazságainkhoz s erőt a nagy igazságaink kiharcolásához.

Ha »magyar és szláv bánat« is összetalálkozhatik »az eszmék barrikádjain«, mennyivel inkább találkozhatik össze a magyar és erdélyi bánat. Ma még bánat, de holnap talán vigasság. Addig trágyázni kell a magyar mezőket a Duna—Tisza közén éppúgy, mint a Hargitta alatt. Trágyázni kell a mezőket s remény harmatában megfürdetni a kiszakadt

lelkeket — határon innen s határon túl.

Ma még csak magunkat vigasztaljuk *azzal*, hogy mit tudunk s mit tudnak teremteni játékos erőink, ha »négy-öt magyar összehajol«. Holnap talán már a »bámuló világ« elé állhatunk diadalmas lelkesültségünkkel. A magyar Alföld népe találkozik ma Erdély magyar szellemének rohamcsapatával. Legyen ez a találkozás szimbólum, legyen ez a találkozás a fogadkozásnak és munkavégzésnek programja s ez a kézzorítás pecsételjen meg egy vértelen szerződést. A magyar kultúra vezéreinek is meg kell kötniök az etelközi szerződést: *kettészakadt népnek nem lehet kettészakadt irodalma* s nem lehet hét vezér ott, ahol egyedül a magyar sors s a magyar élet parancsol. Akik össze tudnak találkozni a magyar irodalom szeretetében, a magyar szó ünneplésében, a magyar élniakarás oltára körül, azoknak össze fog találkozni sorsuk is, életük is, történelmük is. Azokat véres kéz véres határral hiába választotta el egymástól. »A lélek él, találkozunk«.

Fock tábornagy meghalt

Poincaré szerint Franciaország „legnagyobb polgárát” veszítette el

(Budapesti tudósítónk telefonjelentése.)

Párisból jelentik: Foch tábornagy szerdán délután öt óra negyven perckor meghalt. Halála egész Franciaországban nagy részvétet keltett. A kamara szerdai ülésének befejezése előtt Poincaré miniszterelnök jelentette be a kamarának a tábornagy halálát.

— Franciaország nemcsak legnagyobb katonáját — mondotta Poincaré —, hanem legnagyobb polgárát is elvesztette. A kamara tagjai álva hallgatták végig a miniszterelnök

szavait.

Foch Ferdinánd 1851-ben született. A marnei csatában hadseregpáncsnok volt, 1916-ban a Somme-offenzívát vezette, 1917-ben vezérkari főnök, 1918 áprilisában a Franciaországban operáló ántánt-haderők főparancsnoka lett. Ő vezette a fegyverszüneti tárgyalásokat és az ő kívánsága volt, hogy a Rajna balpartját az ántánt megszállja. Három hónap óta betegeskedett, szivgyöngeség ölte meg.

Byrd megmentette expedíciójának eltűnt tagjait

(Budapesti tudósítónk telefonjelentése.)

Newyorkból jelentik: Byrd kapitány délsarki expedíciójának három eltűnt tagja megkerült. Byrd kedden újból felszállott Virginia nevű gépével, hogy felkutassa az eltűnteket. Hosszas kutatások után sikerült Byrd kapitánynak a Rockefeller-hegységben három társát megtalálni. Byrd leszállt hozzájuk repülőgéppel. A kapitányt barátai leirhatatlan örömmel fogadták. Elmondták, hogy motorhiba miatt kellett

leszállaniok, a repülőgép az öriási viharban elpusztult, nekik azonban semmi bajuk sem történt.

Byrd kapitány Good professzorral a kényszerleszállás helyén maradt, Balchen pilóta és Jounet a Virginiával Little Amerikába tértek vissza. Byrd pilótája, Smith és rádiótelefonistája a repülőgépen maradtak. A Virginia csütörtökön ismét a Rockefeller-hegységbe repül, hogy Byrdet és Goodot is visszavigye.

A revízió és a Kellog-paktum

A magyar csatlakozó nyilatkozatra egy állam sem tiltakozott

Budapest, március 20. A képviselőház külügyi bizottsága ma ülést tartott, amelyen a kisebbségi kérdés és a Kellog-paktum került szóba. Gróf Apponyi Albert kijelentette, hogy az idegen államokban élő kisebbségek még a kisebbségi szerződésben biztosított jogoktól is meg vannak fosztva. Örömmel üdvözli a Kellog-paktumot, de nem hallgathatja el, hogy ez csak az eljárási szabály tökéletesítésében keresi az orvoslást.

Bethlen miniszterelnök is beszédet mondott, többek között a következőket:

— A Kellog-paktumhoz való csatlakozásunkat olyan nyilatkozatban jelentettük be, amelyben kifejeztük azt a meggyőződésünket, hogy azok az államok, amelyek a paktumot létrehozták, gondoskodni fognak a háborus okok kiküszöböléséről. Magunk részéről eliminálni akartuk azt a felfogást, hogy a békés revízió felvetése kázus bellit jelenthet. Nyilatko-